

מיזם ההתנדבות הישראלי

פורום מדידה

ידע ומחקר

חוברת למשתתף/ת בפורום

דצמבר 2013

תוכן עניינים

3אודות מיזם ההתנדבות הישראלי
6החברות בפורום התחומי - מיזם ההתנדבות הישראלי:
7משתתפיות הפורום
8 צוות:
9משתתפיות הפורום מהמגזר ראשון:
12משתתפיות הפורום מהמגזר שני:
13משתתפיות הפורום מהמגזר שלישי:
16משתתפיות הפורום מהאקדמיה:
18סקירה ראשונית על הקיים בתחום המדידה, ידע ומחקר בהתנדבות בישראל
21נספחים
22נספח 1: הגדרות למונחים מרכזיים במיזם ההתנדבות הישראלי:
23נספח 2: מיפוי מכוני מחקר בישראל
26נספח 3: מיפוי אנשי אקדמיה שערכו מחקרים לאחרונה בתחום ההתנדבות
28נספח 4: מיפוי מאגרי ידע ומידע בתחום ההתנדבות/העשייה החברתית
29נספח 5: סיכום הרצאתה של פרופ' ליאת קוליק בנושא: סוגיות תיאורטיות ומתודולוגיות עכשוויות בחקר ההתנדבות

אודות מיזם ההתנדבות הישראלי

מקדמים את ההתנדבות וההשתתפות החברתית הבין מגזרית בישראל

מיזם ההתנדבות הישראלי מקדם אסטרטגיה בין מגזרית רחבת טווח, במטרה להרחיב ולבסס את היקף ההתנדבות וההשתתפות החברתית בקרב הציבור הישראלי.

התנדבות, היא הביטוי הבסיסי של יחסים בין בני אדם והיא עוסקת בצורך של בני אדם ליטול חלק בחיי החברה בה הם חיים ולחוש כי הם בעלי ערך בעיני אחרים. להתנדבות תרומה משמעותית ועמוקה, בהשפעתה על חיזוק החברה האזרחית, בתרומתה ללכידות ולסולידאריות החברתית ולתחושת השייכות לקהילה.

בישראל, על פי הלמ"ס, 18.8 אחוזים מהאוכלוסייה הבוגרת מתנדבת. היקף התנדבות זה, הינו נמוך מהממוצע במרבית מדינות המערב. השאיפה להרחיב את מספר המתנדבים ואת איכות התנדבותם, הובילה להקמת ועדה בנושא התנדבות, במסגרת השולחן העגול הבין מגזרי במשרד ראש הממשלה. התוצר של הועדה הזו, הינו מיזם ההתנדבות הישראלי.

חזון מיזם ההתנדבות הישראלי: להנחיל התנדבות כאורח חיים- להרחיב את ההתנדבות בקרב כלל האזרחים במדינת ישראל.

המיזם הוא מיסודם של ממשלת ישראל וג'וינט ישראל, בשותפות כלל ארגונית עם המועצה הלאומית להתנדבות, שתיל, רוח טובה, פלטפורמה לחברה אזרחית, חברה טובה ושותפים נוספים לקידום ההתנדבות בחברה הישראלית. המיזם פועל במטרה להרחיב את המודעות, האיכות, הכמות, ההשפעה והנגישות של ההתנדבות הבין מגזרית בישראל, באמצעות חיזוק ופיתוח תשתיות התנדבות ברות קיימא.

חדשנותו וייחודיותו של המיזם, היא ביצירת שיתוף פעולה בין מגזרי אשר יאפשר פתיחת מרחבי חשיבה ופעולה חדשים, ימנף תהליכים קיימים בכל אחד מהמגזרים, יצור ערכים מוספים הקיימים בכל אחד מהמגזרים ויאפשר הכלת מעגלים רחבים יותר בחברה הישראלית.

מטרת העל של המיזם: להרחיב את המודעות, האיכות, הכמות, ההשפעה והנגישות של ההתנדבות וה"השתתפות החברתית" תלת מגזרית בישראל, באמצעות פיתוח וחיזוק תשתיות ברות- קיימא.

מטרות המיזם:

- הרחבת היקפי ההתנדבות בשלושת המגזרים.
- הרחבת עולם הידע והתפיסה המקצועית לחיזוק איכות ההתנדבות.
- חיזוק תדמית ההתנדבות והעלאת המודעות להתנדבות בציבור הרחב.
- קידום מדיניות של חינוך והטמעת התנדבות בקרב כלל האוכלוסיות בישראל.
- קידום מדיניות המעגנת את ההתנדבות והשתתפות חברתית כחלק מתפיסת האזרחות בישראל.
- פיתוח והרחבת תשתית טכנולוגית וארגונית להתנדבות והשתתפות חברתית.

יעדי המיזם:

- פיתוח מנגנונים וכלים לקידום הנראות והתרומה של ההתנדבות לחברה הישראלית ועידוד הציבור להתנדב.
- הרחבת ופיתוח מנגנונים להכרה והוקרת מתנדבים וקידום שיתוף פעולה הבין מגזרי בתחום.
- פיתוח מדד ישראלי בר השוואה להתנדבות והשתתפות חברתית
- איגום ופיתוח הידע והמחקר בתחום ההתנדבות והשתתפות החברתית
- הרחבת תוכניות התנדבות קיימות ופיתוח יוזמות חדשות המותאמות לקהלי יעד מגוונים.
- קידום חקיקה המעגנת את תשתיות ההתנדבות ברמה הארצית, המקומית והארגונית.
- קידום מדיניות וחקיקה המעודדת, תומכת ומקדמת התנדבות בקרב הציבור הרחב.
- פיתוח והרחבת כלים טכנולוגיים לניהול מערך ההתנדבות ולהנגשת ההתנדבות לציבור הרחב.
- קידום תשתית לפיתוח התמקצעות בהתנדבות ומקצוע תחום ניהול ההתנדבות בראייה בין מגזרית.

מבנה ארגוני במיזם:

במסגרת המיזם יוקמו:

- **וועד מנהל** אשר יעסוק בקביעת מדיניות, בדרכי הפעולה והתקציב של המיזם.
- **פורום ארצי** בין מגזרי אשר יהווה במה להחלפת דעות, ידע מחקר ויישומי ועדכון הדדי של החברים על פעילותם, ויהווה כלי לעדכון הדדי של העוסקים במיזם, הפורום יהווה כלי משמעותי ליצירת סינרגיה ותיאום בין ארגוני.

- **שישה פורומים מקצועיים** - מעגלי עבודה הכוללים נציגות משלושת המגזרים. מטרתם יצירת שיח בין השותפים, סימון והגדרת התשתיות הקיימות והחסרות בתחום התנדבות והשתתפות חברתית וסימון המשימות המרכזיות שעל המיזם לקדם בנושא הפורום. ששת נושאי הרחב המקצועיים בפורומים הם: חיזוק תשתיות שטח; העלאת מודעות וטכנולוגיה; הכשרה והתמקצעות; מדידה, ידע ומחקר; אסדרה וחקיקה; והתנדבות בעולם העבודה.

מיזם ההתנדבות והשתתפות החברתית, הינו מיזם ארצי המורכב משותפויות מרובות, שמטרתן היא קידום ההתנדבות בישראל. המיזם יקדם תכנית עבודה רב-שנתית, באמצעות דיאלוג משותף רב ארגוני ורב מגזרי.

עקרונות פעולה במיזם :

- המיזם הוא גוף מתווה, מתכלל ומחולל.
- המיזם ישתת על ייצוג ושותפות בין מגזריים.
- המיזם יתבסס על תשתיות ויכולות קיימות של כל אחד מהמגזרים ובעת הצורך יעודד הקמתן של תשתיות נוספות הנדרשות לקידום האתגר המשותף, בראייה בין מגזרית.
- המיזם יזמן שיתופי פעולה מגוונים ויקדם פעילות בין מגזרית.
- המיזם יפעל ברוח אמנת ההתנדבות שפותחה במועצה הלאומית להתנדבות ויקפיד על פעולה במסגרת הכללים האתיים שנוסחו באמנה.
- המיזם יפעל בשותפות בין ארגונית: כחלק משותפות במיזם, הארגונים מצופים לעדכן ולשתף בתהליכים שונים המתרחשים במסגרתם. אין המיזם מהווה כלי לעצירת העשייה הקיימת בכל ארגון וארגון.

דוגמאות לתוצרים מצופים המהווים תשתית:

- תשתית טכנולוגית בין מגזרית לקידום ההתנדבות והשתתפות החברתית.
- ניהול התנדבות כפרופסיה מוכרת, מעוגנת בחוק.
- מדד ישראלי להתנדבות והשתתפות חברתית –מדדים לאומיים מוסכמים בין מגזריים.
- מאגר ידע אקדמי ויישומי, נגיש ומתעדכן בתחום ההתנדבות.
- חקיקה ותקינה תומכת התנדבות – עיגון ההתנדבות והשתתפות החברתית ברגולציה.
- מנגנונים המשמרים את ההתנדבות על סדר היום הציבורי.

החברות בפורום התחומי - מיזם ההתנדבות הישראלי:

כללי:

הפורומים התחומיים – הם מעגלי עבודה, שנועדו ליצור מסגרת שיח קבועה, תלת מגזרית, המבוססת על תרבות של הבנה, שותפות והסכמה. תפקיד הפורומים לקדם את הידע, העשייה והחדשנות המעורבים בתחומי ההתנדבות השונים, תוך בניית שיתופי פעולה, איגום משאבים בין השותפים לעשייה, ייזום ואיתור יוזמות מן השטח ומימוש רעיונות חדשים. נושאי הפורומים הוסכמו ונקבעו במסגרת השולחן העגול התלת מגזרי.

משתתפים:

כל פורום כולל נציגים משלושת המגזרים: המגזר הציבורי, המגזר העסקי והמגזר השלישי, המייצגים גופים בעלי עניין בתחום העיסוק של הפורום: כל ארגון יכול לשלוח נציג אחד לפורום.

דיוני הפורום:

הפורום יערוך לפחות שבעה מפגשים בשנה, כל אחד למשך 2-4 שעות, בלוח זמנים שייקבע מראש. הפורום יקדם מיפוי הסוגיות המרכזיות בהן מבקשים לפעול: הגדרת מטרות הפעולה ויעדיה, הפורום יגדיר סדרי עדיפויות לקידום הנושא, הפורום יבחן מודלים והצעות והרחבת העשייה בתחום, הפורום יקדם ויבנה תוכנית עבודה אשר תוצג בוועד המנהל, הפורום ילווה ויעקוב אחרי התקדמות העשייה בשטח.

הובלת הפורום:

לכל פורום מונה יו"ר ע"י כתב מינוי רשמי מטעם מייסדי המיזם. תפקיד היו"ר להוביל את הפורום ולקדם את השיח בנושא הפורום ומטרותיו. לכל פורום רכזת מקצועית מתחום ההתנדבות.

עזרים מקצועיים:

לטובת חברי/ות הפורום ניבנה אתר מקצועי מלווה למהלך, באתר יוזנו כל החומרים המקצועיים, כולל דפי מידע וידע, מיפויים מקצועיים, דפי קשר, דיוני הפורום וכל חומר מקצועי בנושא המיזם, אשר יכול לסייע לחברי/ות הפורום בקידום משימתם.

משתתפים/ות

הפורום

צוות:

יושבת ראש הפורום: פרופ' ליאת קוליק

פרופ' ליאת קוליק בעלת השכלה בתחומי מדעי החברה השונים: בוגרת פסיכולוגיה (אוניברסיטת בר אילן), מוסמכת במדעי ההתנהגות והניהול (הטכניון), בעלת תואר שלישי בסוציולוגיה (אוניברסיטת בר אילן). משמשת כפרופסור חבר בבית הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת בר אילן, מרצה בכירה במגמה לפיתוח קהילתי וארגוני. מחקרה עוסקים בעיקר בתחום המגדר, בהם בחנה הבדלים מגדריים בתחום המשפחה, העבודה, האבטלה וההתנדבות. היא אחת העורכות של הספר "משפחות עובדות, הורים בשוק העבודה בישראל. הביטים חברתיים כלכליים ומשפטיים". פרסמה מעל מאה מאמרים בכתבי עת מדעיים בארץ ובחול העוסקים בסוגיות שונות הקשורות לזיקה בין עבודה למשפחה בעדשה מגדרית.

רכזת הפורום: ליאורה ארנון

מנהלת פיתוח ידע בג'וינט התנדבות ומנחה במערך ההדרכה של ג'וינט התנדבות. עוסקת בהמשגת מודלים מהשטח לניהול והפעלת מתנדבים, בייבוא של ידע חדשני ומעקב אחר מגמות חדשות וטרנדים בעולם ההתנדבות. בעלת ניסיון בליווי וייעוץ לארגונים בתהליכי ניהול מתנדבים אפקטיביים. כיהנה כסמנכ"ל פיתוח בעמותת "נדב- המרכז הישראלי להתנדבות נוער" והייתה מנהלת מחוז מרכז בעמותת "ידידים-למען הנוער והחברה". ליאורה מתנדבת כיו"ר עמותת "סהר-סיוע והקשבה ברשת".

משתתפיות הפורום מהמגזר ראשון:

משרד העלייה והקליטה

Ministry of Aliyah and Immigrant Absorption

משרד העלייה והקליטה

שם הנציגה בפורום: שרה כהן, מנהלת האגף לשירותי רווחה

אתר המשרד: <http://www.moia.gov.il>

המשרד לקליטת העלייה אחראי לסיוע הניתן ע"י מדינת ישראל, לעולים לתושבים חוזרים המגיעים ארצה. המשרד אחראי על סיוע ומעקב אחרי העולים, משלב ההתארגנות הראשונית ועד השתלבותם בכל תחומי החיים בחברה הישראלית. הסיוע בקליטה נעשה בגישה של דיאלוג ושיתוף פעולה עם העולים וארגוניהם, תוך יחס אישי לכל עולה ותושב חוזר. המשרד מנחה את ארגוני העולים לפתח יכולת לעזרה עצמית ושירותים איכותיים, כדי להתמודד עם אתגרי הקליטה. **מטרות ויעדי המשרד:** העצמת השפה העברית, טיפול ממוקד לנוער עולה בסיכון, קידום תעסוקה עבור עולים ותושבים חוזרים, עידוד עלייה, עידוד ישראלים לחזור לישראל, יצירת ההזדמנויות להשתלבות חברתית ותרבותית, הרחבת אפשרויות ופתרונות הדיור ושינוי מתודולוגיית השירות לעולה.

המשרד להגנת הסביבה

الوزارة لحماية البيئة
Israel Ministry of Environmental Protection

המשרד להגנת הסביבה

שם הנציגה בפורום: זיוית לינדר, ראש אגף חינוך וקהילה

אתר המשרד: <http://www.sviva.gov.il>

המשרד להגנת הסביבה הוקם בשנת 1989 בהחלטת ממשלה. המשרד להגנת הסביבה פועל בשלוש רמות: ארצית, מחוזית ומקומית. ברמה הארצית המשרד נושא באחריות לניסוחה של מדיניות ארצית משולבת וכוללנית, וכן לפיתוח אסטרטגיות, תקנים וקדימויות להגנת הסביבה. במישור זה פועלים במשרד אגפים ומחלקות העוסקים בטיפול בנושאים הסביבתיים המקצועיים, במנגנון האדמיניסטרטיבי ובקשרי גומלין עם האזרח. ברמה המחוזית כל אחד מהמחוזות פועל על-פי המאפיינים והצרכים הסביבתיים הייחודיים של הישובים בתחום אחריותו, כמו: יישום המדיניות הסביבתית-לאומית, מעורבות בתהליכי התכנון הפיסי, הדרכת הרשויות המקומיות לגבי אחריותן הסביבתית, פיקוח ואכיפה של חוקי איכות הסביבה ברשויות המקומיות, ניסוח דרישות והתניות סביבתיות ברשימות עסק, ליווי ולהכוונה של היחידות הסביבתיות וייזום פרויקטים סביבתיים במחוזות וקידומם. במסגרת השלטון המקומי המשרד תומך בכ-52 יחידות סביבתיות שהוקמו בערים ובאיגודי ערים, חלקן במגזר המיעוטים. הפעילות ביחידות הסביבתיות מקשרת בין יעדי המדיניות הסביבתית-לאומית לבין פעולות היומיום בשטח ברמה המקומית. היחידות הסביבתיות מוציאות לפועל את המדיניות הסביבתית ברמה המקומית, ומהוות גוף מיעץ לרשות המקומית לנושאי איכות הסביבה

איגוד מנהלי המחלקות לחינוך
ברשויות המקומיות

איגוד מנהלי המחלקות לחינוך

שם הנציג בפורום: אבי קמינסקי, יו"ר האיגוד

אתר האיגוד: <http://www.e4u.org.il>

איגוד מנהלי המחלקות לחינוך ברשויות המקומיות הוא ארגון מקצועי של מנהלי המחלקות לחינוך, מנהלים/ות גני הילדים, מנהלים/ות בתי הספר היסודיים והעל יסודיים, מנהלים/ות מערכות פדגוגיות במחלקות לחינוך ובעלי תפקידים אחרים באגפי החינוך של הרשויות המקומיות. האיגוד נוסד בראשית שנות השישים. משנת 1990 האיגוד פועל כעמותה רשומה. מצד אחד, האיגוד משמש כגוף מקצועי המעניק שירותי ייעוץ למרכז השלטון המקומי בנושאי חינוך ופועל בשיתוף פעולה מלא עם יו"ר ועדת החינוך ועם מנהל המחלקה לענייני עבודה, חינוך ותרבות של מרכז השלטון המקומי. מצד שני, ההשתייכות המקצועית של האיגוד היינה כשל חטיבה בהסתדרות המורים. בנוסף, האיגוד משתף פעולה עם החברה לאוטומציה, החברה למשק וכלכלה ומשרד החינוך. האיגוד מייצג בגופים כגון ועדת החינוך של הכנסת, אגפים ומחלקות במשרד החינוך, מרכז השלטון המקומי, פורומים אקדמיים באוניברסיטאות, בדיונים של מכונים אקדמיים ובוועדות מקצועיות שונות. בראש ובראשונה, האיגוד מייצג את מנהלי מחלקות לחינוך ברשויות המקומיות אל מול משרד החינוך, מרכז השלטון המקומי ומוסדות חינוכיים נוספים.

מדיעין
מכבים רעות
אנשים בונים עיר

עיריית מודיעין מכבים רעות

שם הנציג בפורום: יעקב אלמוג, מנהל האגף לשירותים חברתיים

אתר העירייה: <http://www.modiin.muni.il/>

עיריית מודיעין מכבים רעות מספקת קשת שירותים רחבה לרווחת התושבים. למטרה זו פועלים שבעה אגפים, וכל אחד מהם חולש על מכלול המחלקות והיחידות שבתחום עיסוקו. מטרת האגף לשירותים חברתיים הן לקדם ולסייע לרווחת הפרט, המשפחה והקהילה ע"י מתן שירותי טיפול, תמיכה ומניעה לתושבים בכל הגילאים בעיר ולפתח שירותים טיפוליים ומענים מקצועיים בקהילה בהתאמה לצרכי האוכלוסייה. היחידה להתנדבות באגף לשירותים חברתיים מקדמת את נושא ההתנדבות העירוני ובכללו את נושא ההתנדבות למען אוכלוסיות רווחה. העיר מודיעין מכבים רעות משופעת בארגוני מתנדבים כמעט בכל תחום בחיים. הפעילות ההתנדבותית נעשית באהבה, אכפתיות ונתינה. היחידה פועלת בשיתוף פעולה מלא עם פורום ארגוני המתנדבים בעיר. המתנדבים תורמים תרומה מהותית ומשמעותית לקהילה, עוזרים לשכבות החלשות, מספקים הרגשת בטחון עידוד וכתף תומכת. פעילות היחידה להתנדבות כוללת גיוס, הכשרה, הדרכה וליווי המתנדבים הפועלים במסגרת פרויקטים או באופן פרטני למען הפרט, המשפחה והקהילה.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
Central Bureau of Statistics
دائرة الإحصاء المركزية

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

שם הנציג בפורום: נורית דוברין, ראש אגף סקר חברתי

אתר הלמ"ס: <http://www.cbs.gov.il/>

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה [למ"ס] הוקמה חודשים אחדים לאחר הקמת המדינה, כיחידת סמך עצמאית במשרד ראש הממשלה. הלמ"ס הוקמה כהמשך

ישיר לפעילותן של המחלקות לסטטיסטיקה של ממשלת המנדט ושל הסוכנות היהודית שפעלו בתקופת המנדט. בראש הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עומד הסטטיסטיקן הממשלתי המשמש גם כמנהל הלמ"ס, ולצדו המועצה הציבורית לסטטיסטיקה. **תפקידי הלמ"ס:** (1) לערוך פעולות סטטיסטיות ולפרסם תוצאותיהן בנוגע לאוכלוסייה ולפעילויותיה בתחומי החברה, הבריאות, הכלכלה, המסחר והתעשייה ובתחומים אחרים, ובנוגע לתנאי הטבע של הארץ; (2) לשתף פעולה עם מוסדות המדינה בעריכת פעולות סטטיסטיות ובפרסום תוצאותיהן; (3) להכין, בהתייעצות עם המועצה הציבורית לסטטיסטיקה, תכניות כלליות רב-שנתיות לפעולות הסטטיסטיות של מוסדות המדינה; (4) לקבוע, בהתייעצות עם המועצה הציבורית לסטטיסטיקה, והמוסדות הנוגעים בדבר, סיווגים סטטיסטיים אחידים לשימוש במוסדות המדינה; (5) לרכז ולפרסם ידיעות על פעולות סטטיסטיות הנערכות והמתוכננות בידי הלמ"ס ובידי מוסדות המדינה או בשבילם.

משתתפיות הפורום מהמגזר שני:

מכון דו-עת

המנכ"ל/לית: יניב קוממי

שם הנציג בפורום: יניב קוממי, מנכ"ל

כתובת אתר האינטרנט של החברה: www.do-et.com מספר עובדי החברה: 6

הסקטור אליו משתייכת החברה: תכנון ויישום אסטרטגי חברתי, מחקר והערכה

מכון דו-עת לאסטרטגיה ומחקר חברתי-כלכלי משלב באופן חדשני בין למידה מבוססת מחקר לתכנון אסטרטגי, פיתוח ויישום. שילוב זה מייצר פתרונות יצירתיים לאתגרים ניהוליים הכרוכים בשאלות של אפקטיביות, הצלחה ועמידה במטרות.

המכון מתמחה בתכנון אסטרטגי ומחקרי הערכה בזירה החברתית. לצד ניסיון רב בתחום פיתוח מערכי הערכה וביצועם בפועל, אחד מתחומי העשייה המרכזיים בהם רכשנו ניסיון רב הוא בתחום ההתנדבות וקידום מעורבות חברתית. ניסיון זה מתבטא גם בפיתוח מודלים ופרויקטים לעידוד התנדבות וכן בהפעלה שלהם בשטח.

התנדבות עובדים בחברה: חלק מן העובדים מתנדבים בשעות הפנאי, אך החברה מעודדת זאת.

משב-מחקר יישומי

המנכ"ל/לית: יוסי פריאר דרור

שם הנציג בפורום: יוסי פריאר דרור, מנכ"ל

כתובת אתר האינטרנט של החברה: <http://www.mashav-research.com>

מספר עובדי החברה: 6

הסקטור אליו משתייכת החברה: תכנון ויישום אסטרטגי חברתי, מחקר והערכה

משב מחקר יישומי היא חברת "בוטיק" רב תרבותית ורב לשונית, המתמחה במתן שירותי מחקר (כמותניים ואיכותניים) וסטטיסטיקה למגזר השלישי, העסקי, הפרטי ולאקדמיה. החברה מגדירה מחדש את התפיסה של הערכה מעצבת מלווה ורואה בתהליכי הערכה ומדידה חלק אינטגרלי של כל תכנית ומשלבת את המתודולוגיה המחקרית בתכנית. ההליך והכלים משמשים את צוות התכנית ומספקים תמונת מצב מהימנה ועדכנית ברמת המשתתף, ברמת הקבוצה וברמה המערכתית, בשגרה ומעבר לתקופת המחקר.

התנדבות עובדים בחברה: חלק מן העובדים מתנדבים בשעות הפנאי, אך החברה מעודדת זאת.

משתתפיות הפורום מהמגזר שלישי:

בית איזי שפירא
לשינוי באיכות חייהם של אנשים עם מוגבלויות
בקמפוס ווילי וסיליה טראמפ

בית איזי שפירא

שם המנכ"ל: ג'ין יודס

שם הנציג בפורום: דנה שריר, מנהלת תחום התנדבות

כתובת אתר האינטרנט של הארגון: www.beitissie.org.il

קטגוריה אליה משתייך הארגון: ארגון שירות וסנגור

רקע על פעילות הארגון: ארגון הפועל 32 שנה לשינוי חברתי ומשפיע על 30 אלף אנשים מדי שנה. הייעוד - ליזום ולרתום שותפים לדרך אנשים עם מוגבלויות ובני משפחותיהם, שותפות מקצועית ושותפות בקהילה לקידום זכויותיהם ואיכות חייהם. באמצעות פיתוח והפעלת שירותים מתקדמים ואיכותיים, השפעה על מדיניות, חינוך והגברת מודעות

רקע על פעילות הארגון בתחום ההתנדבות: המתנדבים משקפים את החברה הישראלית על כל גווניה: גברים ונשים, צעירים ובוגרים, דתיים וחילוניים, ותיקים ועולים חדשים. אנשי מקצוע בתחומים שונים, שירות לאומי, סטודנטים ומתנדבים מחו"ל. ההתנדבות היא בתחומים מגוונים

מספר המתנדבים: 250-500

המכון לניהול התנדבות ע"ש לר

מכון לר לניהול התנדבות יד שרה

שם המנכ"ל: מוישי כהן

שם הנציג בפורום: ד"ר אריה הכט/סיגל פרידמן גמליאלי

כתובת אתר האינטרנט של הארגון: <http://www.hitnadvut.org>

קטגוריה אליה משתייך הארגון: מכון לר פועל בתוך יד שרה כארגון המספק שירותי מידע ויעוץ בתחום ניהול מתנדבים

רקע על פעילות הארגון: מכון לר עוסק בפיתוח ידע מקצועי בתחום ניהול מתנדבים, מפעיל ספריה ואתר אינטרנט המנגיש מידע בתחום, עורך כנס שנתי לארגוני מתנדבים בנושאים מגוונים בתחום.

רקע על פעילות הארגון בתחום ההתנדבות: מכון לר פיתח ידע בנושאים מגוונים בתחום ניהול ההתנדבות, ידע המאוגד בספר ניהול התנדבות הלכה למעשה, הוציא עלונים מודפסים ווירטואליים בתחום והעניק יעוץ והדרכה לעשרות ארגוני מתנדבים בארץ. בנוסף ערך כ עשרה כנסים שנתיים, ומספר רב של ימי עיון וסמינרים.

מספר המתנדבים: יד שרה מפעילה למעלה מ 6000 מתנדבים, במכון לר כ 15 מתנדבים.

מלב"ב

שם המנכ"ל: מוטי זליקוביץ

שם הנציג בפורום: מוטי זליקוביץ, מנכ"ל

כתובת אתר האינטרנט של הארגון: <http://www.melavev.org>

הקטגוריה אליה משתייך הארגון: ארגון שירות

רקע על פעילות הארגון: עמותת מלב"ב (מלכ"ר), מרכזים לטיפול בקשישים ובחולי אלצהיימר, נוסדה ב- 1981 והיא החלוצה בטיפול בחולי אלצהיימר ודמנציה. מלב"ב ממייסדי ה-AFI, אגודת האלצהיימר הישראלית, הוקמה בראש ובראשונה במטרה לסייע ולשרת את משפחות הקשישים בישראל ויקיריהן הלוקים במחלות אלו. מלב"ב היא העמותה המקצועית הראשונה והמובילה בישראל המספקת רשת תמיכה וסיוע נרחבת הן לחולים והן לבני משפחותיהם, באמצעות שירותים ודרכי טיפול ייחודיים ומתקדמים. היא מספקת מענה הוליסטי מקיף בכל שלב משלבי המחלה, החל מהרגע בו היא מאובחנת ועד לשלבים הסופיים שלה ואף לאחר מכן.

רקע על פעילות הארגון בתחום ההתנדבות: מלב"ב מפעילה ומפתחת מערך כוללני של שירותים מתקדמים ואינטראקטיביים לטיפול בחולים ובני משפחותיהם. מתנדבים משולבים במגוון השירותים כגון במרכזי יום, במוקד 109, ובשירות ההסעות.

מספר המתנדבים: 250-500

צ.ב.ע - צעירים בונים עתיד

שם המנכ"לית: יפעת זלצברג-הזה

שם הנציגה בפורום: נורית קרקש ינקלביץ', מנהלת קשרי קהילה

כתובת אתר האינטרנט של הארגון: www.tzeva.org.il

הקטגוריה אליה משתייך הארגון: ארגון סנגור / ארגון לשינוי חברתי

רקע על פעילות הארגון: צ.ב.ע היא עמותה חברתית – חינוכית אשר הוקמה בשנת 1999 ומפעילה באמצעות מתנדבים, עשרות מרכזי העשרה לילדים בכתות ג' ו' המספקים תמיכה חינוכית, חברתית והתנהגותית – רגשית, במטרה לצמצם את הפערים בחברה ולאפשר לכל ילד/ה שוויון הזדמנויות והגשמה עצמית. עם ניסיון של למעלה מ-12 שנים אנו ממשיכים להאמין כי לכל אדם יש את היכולת לעשות שינוי ולכל ילד מגיעה ההזדמנות להצליח.

רקע על פעילות הארגון בתחום ההתנדבות: בפעילות צ.ב.ע משתתפים השנה כ- 700 ילדים וכ-1,000 מתנדבים, מתוכם כ-750 מתנדבים על בסיס שבועי, ומעל ל-250 מתנדבים המגיעים למרכזים לפעילויות חד פעמיות. המתנדבים מגיעים מקבוצות שונות באוכלוסייה: הקהילה העסקית, סטודנטים, חיילים, אנשים פרטיים וכן תלמידים במסגרת מחויבות אישית. יחד עם רכזת המרכז הם מפעילים, מנחים ומלווים את ילדי המרכז, מתוך האמונה שכל אחד הוא מיוחד ובעל יכולת לבצע בחירות שיקדמו אותו במסלול חייו.

מספר המתנדבים: 500-1000

שמחה לילד

שם המנכ"ל: אלי קלרמן

שם הנציג בפורום: מיטל זמיר- מנהלת סניף מרכז

כתובת אתר האינטרנט של הארגון: <http://www.simchalayeled.org.il>

הקטגוריה אליה משתייך הארגון: ארגון פעילות פנאי

רקע על פעילות הארגון: "שמחה לילד" הוקמה בשנת 2004 במטרה לסייע לילדים חולים ובני משפחותיהם, תוך מתן דגש על ליווי אישי של הילדים לאורך תהליך האשפוז והשיקום, ובניית סביבה חברתית לילדים. חזון העמותה: לעזור לילדים החולים בישראל לקבל כלים חברתיים וכלים נפשיים על מנת שיוכלו לממש את הפוטנציאל שלהם, לגדול ולהתפתח ולהיות חלק תורם בחברה הישראלית. משימות הארגון: הקניית חוויות מהנות ומשחררות לילדים החולים, בניית סביבה חברתית תומכת לילדים, תמיכה נפשית והעצמה לילדים החולים, תמיכה וליווי לבני המשפחה (הורים ואחים), סיוע לילדים מול הסביבה הטבעית/חברתית שלהם (עזרה טכנית, השפעה תודעתית

רקע על פעילות הארגון בתחום ההתנדבות: העמותה מפעילה 750 מתנדבים קבועים בשנה, מתוכם 350 מתנדבים על בסיס שבועי, המתנדבים פעילים בפרויקט חונכות אישית, בפעילות בבתי חולים, במחנות ואירועים, במסיבות וכו'. המתנדבים עוברים הכשרה ונדרשים להשתתף במפגשי ליווי עם עובד סוציאלי. אנו מפעילים מתנדבים רבים שהינם בעלי מקצוע: רופאים, פרמדיקים, אומנים וכו'.

מספר המתנדבים: למעלה מ-1000

משה גרומב

משה גרומב הוא מומחה בניהול סיכוני אשראי וגבייה ופעיל זה שנים רבות בתחום ההתנדבות. משה נושא עימו 31 שנות ניסיון בתחום ניהול סיכוני אשראי וגבייה בחברת "מוטורולה ישראל בע"מ. מרצה בנושא "אחריות תאגידית – עסקים למען קהילה" בפורומים שונים ברחבי בארץ והמייסד ויו"ר של עמותת "זינוק לדרך חדשה", חבר הוועד המנהל והממונה על גיוס הכספים בעמותת "מלוא הטנא", חבר המזכירות ב"צ.א.ל.ה – צוותי אזרחים לשיפור החברה", עוסק בפעילות התנדבותית לא פורמאלית ביעוץ ובסיוע ליזמים צעירים בהקמת עמותות וארגונים חברתיים, היה חבר הוועד המנהל בעמותת "נדב – המרכז הישראלי להתנדבות נוער" ויועץ ראש עיריית כפר סבא להתנדבות. משה פיתח מודל לתוכנית יישובית – הטמעה של התנדבות כוללת ברמת היישוב. ויזם וערך את הספר "מישהו להתנדב אתו – התנדבות ובני נוער מתנדבים במאה ה-21".

משתתפיות הפורום מהאקדמיה:

ד"ר אהרן יורק

מוסד אקדמי: בעבר-אוניברסיטת בר אילן, כיום- אוניברסיטת אריאל

מחלקה אקדמית בה מלמד: ביה"ס לעבודה סוציאלית

תואר: PHD

תחום השכלה: עבודה סוציאלית-קהילתית, סוציולוגיה והתנדבות

תחום מחקר מרכזי: המניעים להתנדבות וההתמדה בה.

במשך הקריירה באקדמיה וכן לאחר פרישתו עסק באופן מעשי בניהול התנדבות וארגונים וולונטריים. היום פעיל במספר עמותות, וביניהם המועצה הלאומית להתנדבות, איגוד העו"ס ועלם. למד את נושא ההתנדבות בתואר ראשון ושני וחיידש מספר קורסים בתחום. ערך מחקרים בעיקר בתחום המניעים להתנדבות וההתמדה בה, והנחה סטודנטים לתואר שני במחקריהם.

ד"ר ירון סוקולוב

מוסד אקדמי: המרכז ללימודים אקדמיים אור יהודה

מחלקה אקדמית בה מלמד: בית ספר לחינוך

תואר: PHD

תחום השכלה: ניהול חברתי

תחום מחקר מרכזי כיום: ההיבט הכלכלי של ההתנדבות

נציג המרצים הבכירים של המרכז ללימודים אקדמיים, במועצה האקדמית העליונה. סגן ראש בית הספר ללימודי תואר ראשון בחינוך במרכז ללימודים אקדמיים. לשעבר מנכ"ל "מנהיגות אזרחית" - ארגון הגג של מגזר ההתנדבות והמלכ"רים, סמנכ"ל לשעבר בחברה הממשלתית למתנ"סים. מומחה בתחומי החינוך הלא-פורמלי, מינהל קהילתי, חברה אזרחית ומגזר שלישי. ניהל את תכנית ניהול קהילתי במכללת בית ברל.

פרופ' יאיר עמיחי-המבורגר

מוסד אקדמי: המרכז הבינתחומי

מחלקה אקדמית בה מלמד: תקשורת

תואר: פרופסור

תחום השכלה: פסיכולוג חברתי-ארגוני

תחום מחקר מרכזי כיום: הפסיכולוגיה של האינטרנט

מכהן כראש המרכז לחקר הפסיכולוגיה של האינטרנט (CIP) בבית הספר סמי עופר לתקשורת, המרכז הבינתחומי הרצליה. יאיר סיים את לימודי הדוקטורט בפסיכולוגיה באוניברסיטת אוקספורד. מיקודו המחקרי בהעצמה שהאינטרנט מסוגל להעניק לגולש ברמה האישית, הבינאישית, הקבוצתית והקהילתית. עבודתו זכתה לציון לשבח מ - Academy of Management ומארגון הספריות האמריקאי. בשנת 2005 יצא בעריכתו הספר The Social Net בהוצאת אוניברסיטת Oxford. ספרו השני Technology and Psychological Well-being בהוצאת אוניברסיטת Cambridge בשנת 2009. יצא לאור בהוצאת אוניברסיטת Cambridge בשנת 2009.

ד"ר עוזי ששון

מוסד אקדמי: אוניברסיטת בן גוריון

מחלקה אקדמית בה מלמד: מנהל עסקים

תואר: PHD

תחום השכלה: מנהיגות ארגונית

תחום מחקר מרכזי: מנהיגות וניהול בארגונים.

אתר אישי: <https://www.sites.google.com/site/uzisassonphd/home>

חוקר ומרצה בבית הספר למנהל עסקים באוניברסיטת בן גוריון, מבצע כיום מחקר במימון הביטוח הלאומי, שמטרתו לשלב אנשים עם מוגבלות שכלית בכח העבודה בישראל. כמו כן, מלמד סוגיות בניהול וייעוץ לארגונים חברתיים, במחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה. מומחה במנהיגות ארגונית, בעיקר במגזר השלישי, וקיבל את הדוקטורט שלו מאוניברסיטת אינדיאנה בפנסילבניה, ארה"ב על עבודת מחקר העוסקת בהשפעתם של משתנים דמוגרפיים ודתיים, על הסובלנות הפוליטית בשתי אוכלוסיות יהודיות הטרוגניות בארה"ב ובישראל.

סקירה ראשונית על הקיים בתחום המדידה, ידע ומחקר בהתנדבות בישראל

להתנדבות תרומה משמעותית ועמוקה, בהשפעתה על חיזוק החברה האזרחית, בתרומתה ללכידות ולסולידאריות החברתית ולתחושת השייכות לקהילה. ההתנדבות מהווה ביטוי לאזרחים הלוקחים אחריות על החברה בה הם חיים.

פורום מדידה ידע ומחקר, מתמקד בהקמת תשתית לשלושה צירי פעולה מרכזיים: מדידת ההתנדבות וההשתתפות החברתית, איגום ופיתוח ידע בהתנדבות והרחבת שדה המחקר בתחום ההתנדבות.

בשנים האחרונות צומחת ההתנדבות ונבנית כמקצוע וכדיסציפלינה בפני עצמה. מתוך כך עולה הצורך בהבניית שלד ותשתית אמפירית לתחום ההתנדבות ורצון להרחיב את היריעה בכל הקשור במדידת ההתנדבות במספרים כמותיים בלבד, להערכת פעילות ההתנדבות גם בהקשר של חיזוק ההון האנושי, ההון הפיזי, ההון הכלכלי, ההון החברתי וההון התרבותי. שימוש במידע וידע מהימן לגבי התנדבות הוא חיוני במידה ורוצים לנהל משאב יקר ערך זה למלוא הפוטנציאל ובצורה היעילה ביותר.

מדידה, פיתוח ידע ומחקר רב תחומיים של התנדבות, הם בעלי חשיבות שאינה רק אקדמית ובעלי פוטנציאל להשפעה על קובעי המדיניות, הארגונים המפעילים מתנדבים, מנהלי ההתנדבות, המתנדבים והציבור הרחב.

פורום מדידה, ידע ומחקר שואף לאגם ידע קיים ולפתח ידע חדש, בכל שדות הפעולה הרלוונטיים: בשדה האקדמי, בשדה הפעולה הישראלי ובשדה הבינלאומי ולהנגיש ידע זה לתשתית ההתמקצעות, לטובת הנחלתו ולתשתית הטכנולוגיה, לטובת הפצתו. הפורום יעסוק בתהליכי מדידה מחקר ופיתוח ידע הרלוונטיים לתחום ההתנדבות בישראל ויקדם את הצורך בעיגון חקיקתי לתהליכי המדידה ובקרת האיכות שיפותחו במסגרתו.

מיפוי מענים וצרכים ראשוני בתחום הפורום, בישראל:

ממיפוי ראשוני בתחום זה עולה כי:

א. בתחום המדידה: ישנם מספר גורמים העוסקים במדידת ההתנדבות. הגורם הרשמי המודד התנדבות הוא הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הבודקת נושא זה במסגרת הסקר החברתי שהיא עורכת. במרכז לחקר המגזר השלישי באוניברסיטת בן גוריון עורכים אחת לתקופה מחקר בשם "דפוס תרומה והתנדבות" האוסף נתונים בשיטת

מדידה שונה מזו של הלמ"ס ועל כן מציג תוצאות שונות. מכוני סקרים נוספים, כגון מכון דחף, ערכו בשנים האחרונות סקרי התנדבות, בהזמנת גורמים שונים (לדוגמת סקר התנדבות בישראל 2008, שהוזמן על ידי המועצה הלאומית להתנדבות). השונות בין הסקרים ובין תוצאותיהם, נובעת משונות בהגדרת המונח התנדבות, ומשונות מתודולוגית בכל הנוגע לשיטות והיקפי הדגימה, שוני בשיטת איסוף הנתונים ושוני בשאלת המחקר. במקביל, פותחו בשנים האחרונות בעולם מודלים למדידה המאפשרים השוואה בינלאומית. הדבר מעלה את הצורך בבחינת שיטות המדידה השונות, מידת התאמתם לסטנדרטים הבינלאומיים ויצירת מדד ישראלי להתנדבות- מוסכם ואחיד, שיאפשר מדידה קבועה וברת השוואה.

ב. בתחום הידע: בשנים האחרונות עבר תחום ההתנדבות בכלל ותחום ניהול ההתנדבות בפרט תהליך של התמקצעות שבבסיסו עומד עולם ידע נרחב, הנשען על פרקטיקות של ניהול המשאב האנושי והתאמתן לעולם ההתנדבות. הידע שפותח, הינו תוצר של שילוב בין חקר אקדמי לבין חכמת השדה. במהלך השנים נכתבו לא מעט מאמרים, כלים פרקטיים, ספרים וכיו"ב העוסקים בהתנדבות ובניהולה, עם זאת, ידע זה אינו מאוגם באופן מסודר ומרוכז והרבה ממנו נמצא בידי הארגונים שפיתחו אותו. במקביל, הרבה מן הידע האקדמי שנוצר, מתבסס על מחקרים שנעשו מחוץ לישראל והרבה מחכמת השדה, אינה עוברת תהליכי המשגה ותיעוד. מכאן, שהיכולת לפתח ולייצר ידע כתוב וישים, הנה פונקציה של הקצאת משאבים מתאימים. המצב הקיים מעלה את הצורך באיסוף ואיגום הידע הקיים, בהנגשתו וביצירת פלטפורמות ופרקטיקות לפיתוח ידע חדש בתחום ההתנדבות.

ג. בתחום המחקר: בישראל קיימים מספר גופי מחקר, העוסקים בתחום המחקר בהתנדבות או בנושאים המשיקים לה. במיפוי הראשוני נמצאו מספר מכוני מחקר מהמגזר השלישי (כגון: מכון ברוקדייל), מספר מכוני במגזר העסקי העוסקים במחקר חברתי-חינוכי (כגון: מכון דו-עת), ארגוני מחקר ומדידה מהמגזר הציבורי (כגון: הלמ"ס ומרכז המחקר והמידע של כנסת ישראל) ומיעוט מכוני אקדמיים החוקרים את תחום ההתנדבות (כגון: המרכז לחקר המגזר השלישי באוניברסיטת בן גוריון). בנספח של מסמך זה ניתן למצוא את רשימת גופי המחקר, מטרותיהם ותחומי עיסוקם. במקביל, ישנם מספר חוקרים באקדמיה הישראלית, שעסקו בתחום ההתנדבות כנושא עיקרי או משני. מרבית החוקרים, באים מתחומים אקדמיים שאינם נוגעים ישירות להתנדבות ועל כן ניתן לומר כי ישנו מספר קטן יחסית של חוקרים, שנושא זה נמצא באג'נדה המחקרית-אקדמית שלהם. מכאן, ששדה המחקר האקדמי בתחום ההתנדבות הינו מצומצם יחסית

בשנים האחרונות והדבר מעלה את הצורך באיתור תחומי מחקר רלוונטיים וביצירת מנגנונים לעידוד המחקר האקדמי בתחום.

מה נעשה בתחום הפורום במיזמים דומים בעולם:

- **בקנדה:** הוקם מרכז הידע ופיתוח ידע – מטרת המרכז לספק תמיכה למחקרים ברמה הלאומית וברמה המקומית בכדי להעצים ולשכלל את הידע הקיים לגבי התנדבות. המרכז נותן מענה למגוון רחב של סוגיות הקשורות לניהול ארגוני צדקה וארגוני התנדבות – ניהול וניהול פיננסי; גיוס משאבים; התנדבות ועוד.
- **באוסטרליה:** חודד המיקוד של איסוף וניהול הידע והמחקר, באמצעות סקרים לאומיים ומקומיים ודוחות ביצוע. באוסטרליה מתבצעת מדידה של ההתנדבות על בסיס קבוע ואחת לשלוש שנים מתפרסם דוח לגבי נתוני ההתנדבות לציבור הרחב. במקביל, מעודדת ממשלת אוסטרליה שותפויות בין-מיגזריות התומכות במחקר איכותי ומקצועי בתחום ההתנדבות.
- **בבריטניה:** הוקם גוף מחקרי מוביל, לצד "התנדבות אנגליה"- ארגון הגג של ארגוני ההתנדבות בבריטניה. הגוף המחקרי, Institute for Volunteer Research - IVR, חוקר את תחום ההתנדבות ומפרסם באופן שוטף דוחות מחקר בתחומי ידע שונים הרלוונטיים להתנדבות. במקביל, הוקם ב"התנדבות אנגליה" גם בנק "Good practice"- המכיל ידע שימושי ופרקטי למנהלי התנדבות וכמו כן, הארגון לקח על עצמו יחד עם מכון המחקר, אחריות על מדידת ההתנדבות ברמה הלאומית, יצירת כלים למדידת אימפקט ועוד.

נספחים

נספח 1: הגדרות למונחים מרכזיים במיזם ההתנדבות הישראלי:

קידום ופיתוח תשתיות

במחקרים שנערכו בשנים האחרונות ברחבי העולם, נמצא שעל מנת לאפשר את מיצוי מלוא פוטנציאל ההתנדבות, יש בראש ובראשונה לחזק את התשתיות המעודדות את קיומה.

תשתית הוא מונח המציין גורמים מבניים אשר מספקים את המסגרת לתמיכה במערכת כולה. ארגון האומות המאוחדות, מגדיר **תשתית לקידום התנדבות** כך: *מגוון המערכות, המנגנונים והכלים הנדרשים על מנת להבטיח את קיומה של סביבה בה ההתנדבות עשויה להתרחב ולשגשג.*

תפקיד התשתית ההתנדבותית הוא לייצר סביבה המאפשרת- מבחינה פוליטית, חברתית וכלכלית, את הרחבתה והתפתחותה של ההתנדבות.

הגדרה נוספת, שאומצה על ידי ממשלת בריטניה **לתשתית התנדבות:**

המבנים, המערכות, מערכות היחסים, האנשים, הידע והמיומנויות הקיימים לתמיכה, פיתוח, תיאום ייצוג וקידום המתנדבים והארגונים המפעילים אותם, כך שיוכלו לבצע את משימתם במירב האפקטיביות.

ההגדרות השונות אף מפרטות מגוון מרכיבים הנכללים במונח תשתית וביניהם: פיתוח מדיניות ממשלתית, חקיקה ואסדרה, תיקצוב המבטיח קיימות, קידום שותפויות תלת מגזריות, מחקר, התמקצעות, העלאת המודעות, פיתוח והנגשת אפשרויות להתנדבות, עידוד יזמות ועוד..

מיזם ההתנדבות יעסוק בחיזוק ופיתוח תשתיות התנדבות ברות-קיימא.

שותפות בין מגזרית

מיזם ההתנדבות מושתת על השתתפות שלוש המגזרים (הציבורי, הפרטי והשלישי) ומשלב את שלושם בפעולתו לקידום ההתנדבות, ברמה הארצית, האזורית והמקומית. המיזם מהווה בסיס לשיתופי פעולה מגוונים (העברת והחלפת מידע וידע, תאום ופעולה משותפת) ומקדם פעילות בין מגזרית אפקטיבית. המיזם שואף למצות את יתרונות תפיסת ההתנדבות בכל אחד מהמגזרים, תוך שיתוף פעולה בין מגזרי שיאפשר פתיחת מרחבי חשיבה ופעולה חדשים, מינוף תהליכים קיימים בכל אחד מהמגזרים, יצירת ערכים מוספים והכללת מעגלים רחבים יותר בחברה הישראלית בתחום ההתנדבות. **המיזם יעודד פעולות שיביאו לידי ביטוי שותפות של לפחות שני מגזרים.**

התנדבות והשתתפות חברתית

מיזם ההתנדבות מאמץ את ההגדרה למונח "התנדבות" שמופיעה ב"אמנת ההתנדבות" של המועצה הלאומית להתנדבות והיא:

התנדבות היא תרומת זמן, שירות, מומחיות, ידע, יוקרה ו/או מערכת קשרים ע"י אדם הפועל למען הזולת והחברה, מתוך רצון חופשי, ללא קבלת תמורה כספית, לפחות למשך פרק הזמן לגביו התחייב המתנדב, באופן ישיר או עקיף, לאנשים מוכרים (למעט בני משפחה) ו/או בלתי-מוכרים, לארגונים, למוסדות ולתנועות, לקהילה ו/או לסביבה.

הגדרה זו הינה כללית ומכילה בתוכה את מגוון הרצפים והסגנונות המפורטים להלן, אשר משקפים את התפיסה הרחבה למונח "התנדבות והשתתפות חברתית":

- א. **רצף גילאי:** ילדים-נוער-צעירים-משפחות-בוגרים-גמלאים (עם דגש על "כל אחד יכול").
- ב. **תדירות:** מיקרו-התנדבות- חד פעמי- רב פעמי- קבוע- "משרה מלאה".
- ג. **מרחבי פעולה:** קהילתי/שכונתי- רשותי- ארצי- וירטואלי- גלובאלי/בינלאומי.
- ד. **מסגרות ההתנדבות:** במסגרת מקום עבודה/בית ספר/מוסד להשכלה גבוהה-במסגרת שירות אזרחי/לאומי- במסגרת ארגון ציבורי- במסגרת ארגון חברתי- ללא מסגרת ארגונית
- ה. **סוגי התנדבות:** מתן שירות- הנהלה ציבורית- יזמות התנדבותית- התנדבות הדדית- אקטיביזם וסנגור.
- ו. **תחומי התנדבות:** פנאי- חינוך- תרבות- רווחה- בריאות- איכות סביבה- חקלאות- דת- ספורט.

מיזם ההתנדבות יעסוק בפיתוח תשתיות להתנדבות והשתתפות החברתית ברוח ההגדרה

ייצוגיות לחברה הישראלית

החברה הישראלית הינה חברה הטרוגנית המורכבת מקבוצות שונות זו מזו מבחינת השתייכותן הלאומית, דתית, עדתית, מעמדית ופוליטית. כיום, קיים פער בשיעורי ההתנדבות בקרב קבוצות אוכלוסייה שונות בחברה הישראלית. מיזם ההתנדבות רואה בהתנדבות והשתתפות החברתית, כמקדמות את כוחה של החברה ככלל ושל האדם כפרט, להיות שותף פעיל בעיצוב פני החברה בישראל, על בסיס רצונות וצרכים מקומיים. **המיזם יעודד פיתוחן של תשתיות המערבות, משלבות ומשקפות את השונות והגיוון בחברה הישראלית ויפעל להנגשת ההתנדבות למגוון קבוצות באוכלוסייה.**

נספח 2: מיפוי מכוני מחקר בישראל

מחקרים לדוגמא	תחומי עיסוק מרכזיים	שם ארגון	
הסקר החברתי	הלמ"ס, יחידת סמך עצמאית במשרד רוה"מ. עורך פעולות סטטיסטיות ומפרסם תוצאותיהן בנוגע לאוכלוסייה ולפעילויותיה בתחומי החברה, הבריאות, הכלכלה, המסחר והתעשייה ובתחומים אחרים.	הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה	מגזר ציבורי
התנדבות בני נוער בשירותי חירום והצלה, ההתנדבות ומאפייניה, השרות האזרחי-לאומי בישראל - סקירה וניתוח	מספק לחברי הכנסת, לוועדותיה וליחידות הבית נתונים, מסמכים ומחקרים לקראת הדיונים השוטפים, להכנת חקיקה ולכל הפעילות הפרלמנטרית	מרכז המחקר והמידע (מממ) כנסת ישראל	
דפוס תרומה והתנדבות של הציבור בישראל, מעורבות חברתית של צעירים, אחריות חברתית של עסקים, הקשר בין התנדבות ופרמטרים פוליטיים, חברתיים וכלכליים בישראל	הוקם במטרה לפתח ידע בנושא ארגונים ללא כוונות רווח. המרכז פועל לייזום וריכוז של מחקרים העוסקים בהיבטים שונים של המגזר השלישי בישראל, פיתוח ידע על מכלול הגורמים המרכיבים את המגזר השלישי; ארגונים ללא כוונות רווח, פעילויות פילנתרופיות והתנדבות. ופיתוח הדין האקדמי והציבורי בסוגיית המדיניות כלפי המגזר השלישי.	המרכז לחקר המגזר השלישי- בן גוריון	אקדמיה
התנדבות כערך חברתי-כלכלי, על אחריות אזרחית, מדד מחייה בכבוד	אחריות חברתית, התנדבות, מגזר שלישי, מעורבות אזרחית, צדק חברתי	המכון לאחריות אזרחית-אור יהודה	
"שנת התנדבות בקהילה" הערכת מודלים במגזר הערבי והדרוזי. מעבר לעולם העבודה וקידום תעסוקתי: תכניות עבור נוער וצעירים בסיכון בארה"ב ובמדינות ה-OECD.	מרכז מוביל למחקר חברתי יישומי בישראל ובעולם היהודי. המחויבות של המכון הינה התמודדות עם אתגרים חברתיים, לרווחת קבוצות חלשות והרחבת ההזדמנויות העומדות בפניהן.	מכון מאיר-סג'וינט ברוקדייל	מגזר שלישי
לא צוינו	מכון בלתי תלוי לחקר החברה הישראלית ולקידום רעיון השוויון והצדק החברתי. מתמקד בחקר המדיניות החברתית וניתוחה, ובוחן באופן ביקורתי את הצעדים הננקטים בתחומי התקציב, המיסוי והשירותים החברתיים.	מרכז אדו"ה	

מתן- הדרך שלך לתת	תכנית לפיתוח יכולות מדידה והערכה ככלי ניהולי לשיפור ביצועים ותוצאות בארגונים חברתיים בישראל. תכנית אינטנסיבית המבוססת על הדרכה ולימוד משותף בין ובתוך ארגונים, יישום והטמעה של הנושא בפרויקטים של הארגון, תוך ליווי פרטני לכל ארגון.	תוכנית הדרכה וליווי להערכה בעמותות
מדה אל כרמל	מרכז ערבי למחקר חברתי יישומי. מתמקד בצרכים החברתיים, החינוכיים והכלכליים של הפלסטינים בישראל, בזהותם הלאומית ובאזרחותם הדמוקרטית. כמו כן עוסק המרכז בנושאים רחבים הקשורים לזהות, לאזרחות ולדמוקרטיה במדינות רב-לאומיות	"הפלסטינאים בישראל"
מרכז גוטמן למחקר וסקרים- המכון הישראלי לדמוקרטיה	מרכז מחקר עצמאי ובלתי תלוי המתמקד באיסוף, ניתוח ושימור נתונים אמפיריים על החברה והפוליטיקה בישראל. המחקרים המתבצעים באמצעות ובשיתוף המרכז כוללים, בין היתר, את פרויקט "מדד הדמוקרטיה" ואת "מדד השלום",	מדד הדמוקרטיה הישראלית, דוח גוטמן אבי-חי לבחינת דמותה היהודית של החברה הישראלית
מכון הנרייטה סאלד	מוסד למחקר במדעי החברה וההתנהגות, עוסק במחקר ובתכנון תכניות התערבות והדרכה בתחום מדעי ההתנהגות בכלל ובתחום החינוך בפרט. במכון פועלת ספרייה מקצועית .	הערכת תכניות "הזנק" ו"הזנק עתידים"
מכון דו-עת	מכון מחקר חברתי כלכלי. עוסק במחקר, הערכה ומדידה של תכניות. יעוץ ופיתוח אסטרטגי. אופטימיזציה של השקעות חברתיות.	הערכת תוכנית עמ"ן, הערכת תוכנית "זינוק בעליה".
ד"ר גילה מלך	פסיכולוגית חברתית עוסקת בהערכת פרויקטים בגישת "הערכה ממוקדת שימוש", ייעוץ וליווי לארגונים לשם תמיכה בתהליכי תכנון וקבלת החלטות.	הקמת מערכת מדידה והערכה ל"רשת הון סיכוי (IVN) "
שלי שרון	הערכת תכניות ואסטרטגיות חברתיות בגישה מכוונת שימוש. ליווי ארגונים בביצוע הערכה פנימית. הכשרת ארגונים לביצוע	מחקר הערכה מפעלים חינוכיים-הפועל ת"א

	הערכה פנימית. ייעוץ לקרנות פילנתרופיות ומשקיעים. ייעוץ והדרכת מעריכים.		מגזר עסקי
אור ירוק, ימין אורד, חסדי לב	הערכת פרויקטים, בתחומים שונים כגון חינוך ורווחה, חברה, מגזר שלישי, התנדבות. כמו כן פיתוח ממדי הפרויקט, בניית מנגנוני הערכה פנימית והטמעתם.	מהו"ת	
הערכת תכנית "מסע ישראלי מבראשית", הערכת תכנית "סטרייב ישראל"	מכון מחקר העוסק במחקרים חברתיים והערכת תכניות, בבניית הליך וכלים אשר מספקים תמונת מצב מהימנה ועדכנית ברמת הפרט, הקבוצה והתכנית ככלל.	משב-מחקר יישומי	
לא צוין	הערכת תכניות ופרויקטים, מחקרים לבניית מדדי קהילה (מדד קליטה ומדד לחוסן)	דיאלוג	

נספח 3: מיפוי אנשי אקדמיה שערכו מחקרים לאחרונה בתחום ההתנדבות

שם החוקר	מוסד אקדמי	מחקרים לדוגמא
פרופ' ליאת קוליק	בר אילן	Predicting Responses to Volunteering among Adolescents in Israel
ד"ר גלית ינאי-ונטורה	מכללת עמק יזרעאל	ניהול מתנדבים יעיל- נקודת המבט של המנהלים
פרופ' משה שרר	אוניברסיטת ת"א	National Service in Israel: Motivations, Volunteer Characteristics, and Levels of Content
פרופ' נתי רונאל	בר אילן	Youth volunteering for youth: Who are they serving? How are they being served?
ד"ר אהרן יורק	בר אילן (בגמלאות)	Youth volunteering for youth: Who are they serving? How are they being served?
ד"ר אילה כהן	מכללת תל חי	Welfare Clients' Volunteering as a Means of Empowerment
ד"ר נהיידא דאוד	אוניברסיטת בן גוריון	What do women gain from volunteering? The experience of lay Arab and Jewish women volunteers
פרופ' עמרי גילת	בר אילן	Attachment, caregiving, and volunteering: Placing volunteerism in an attachment-theoretical framework
פרופ' ליאת איילון	בר אילן	Volunteering as a predictor of all-cause mortality: what aspects of volunteering really matter?
ד"ר תמר ברקאי	אוניברסיטת ת"א	Employee volunteering: soul, body and CSR
פרופ' סמי סמוחה	אוניברסיטת חיפה	Civic Service for Arabs in Israel
פרופ' גדי ויטנר	מכללת רופין	Productivity of voluntary organizations: the case of Counseling Services for the Elderly (CSE) of the National Insurance Institute (NII) in Israel
פרופ' יהודית בר אילן	בר אילן	Map of nonprofit organization websites in Israel
פרופ' יעקב רוזנברג	המכללה למנהל	An economic interpretation of institutional volunteering
פרופ' יאיר עמיחי המבורגר	המרכז הבינתחומי	Potential and promise of online volunteering

Life satisfaction and positive perceptions of the future among youth at-risk participating in Civic-National Service in Israel	בר אילן	ד"ר דרורית לוי
Terror, Aid and Organization: The Haredi Disaster Victim Identification Teams (ZAKA) in Israel	האוניברסיטה העברית	ד"ר נורית שטדלר
Elite Philanthropy in Israel: Characteristics, Motives and Patterns of Contribution	האוניברסיטה העברית	פרופ' הלל שמידט
חינוך בלתי פורמלי והתנדבות כפעילות פנאי	בית ברל	ד"ר חגית קליבנסקי
המשכיות ותחלופה בקרב מתנדבות במרכז לנפגעות תקיפה מינית	האוניברסיטה העברית	פרופ' דוד בר גל
התנדבות ככלי להעצמת בני נוער בסיכון	אוניברסיטת חיפה	ד"ר לינור הדר
שביעות רצון בהתנדבות	המרכז האוניברסיטאי אריאל	ד"ר אבירה רייזר
סטודנטים/יות בשירות הקהילה או בשירות האקדמיה: מה רוצים הארגונים?	עמק יזרעאל	ד"ר חנה ספרן
מעורבות בקהילה של בני נוער	בן גוריון-מרכז לחקר המגזר השלישי	ד"ר עוזי ששון
קשר בין התנדבות ופרמטרים פוליטיים, חברתיים וכלכליים בישראל	בן גוריון-מרכז לחקר המגזר השלישי	ד"ר חגי כץ
מעורבות חברתית של צעירים - סדרת ניתוחי מקרה של קהילות חדשות	בן גוריון-מרכז לחקר המגזר השלישי	טלי שרון
מעורבות חברתית של צעירים – יזמים חברתיים צעירים	בן גוריון-מרכז לחקר המגזר השלישי	אביטל שלנגר
דפוסי התנדבות ותרומה בחברה הערבית -ישראלית	בן גוריון- מרכז לחקר המגזר השלישי	ד"ר אליאס זידאן

נספח 4: מיפוי מאגרי ידע ומידע בתחום ההתנדבות/העשייה החברתית

שם ארגון	מה הארגון מציע בתחום	מה כלול
שיתופים	מאגר המידע והידע	ארגז כלים, מאגר מאמרים, מאגר קורסים, מאגר קרנות, מאגר אותות ופרסים, מאגר מומחים
שתיל	מאגר הידע	מאמרים, חדשות, ניירות עמדה, מחקרים, כלים ופריטים נוספים
ג'וינט התנדבות	בלוג ומאגר מידע בזוית להתנדבות	מאמרים, כלים מקצועיים, תקצירי מאמרים אקדמיים, דיווחים מהשטח, מאגר פרסומים
המועצה הלאומית להתנדבות	פורטל ההתנדבות- מרכז הידע	ספרית מאמרים, סקרי התנדבות, תקצירי מאמרים מתורגמים, מאגר ספרים
מכון הנרייטה סאלד	מאגרי מידע	מאמרים ועבודות מ.א. וד"ר שפורסמו בעברית
מרכז המחקר והמידע (מממ) כנסת ישראל	מאגר מידע	סקירות ספרות ומחקרים שנכתבו בתחום
יד שרה	ספרית המידע- מכון לר	מאמרים, כתב עת "התנדבות בישראל", תקצירי מאמרים
מרכז מעשה	מרכז לפיתוח ידע	כלים, מאמרים, מערכי שיעור
עלם	מאגר מידע	סגור לחברי העמותה- מכיל מאמרים מגוונים בתחומי נוער בסיכון והתנדבות
אג'יק	מאגר מידע למתנדב	סגור לחברי העמותה- מכיל מאמרים מגוונים בתחומי התנדבות

נספח 5: סיכום הרצאתה של פרופ' ליאת קוליק בנושא: סוגיות תיאורטיות ומתודולוגיות עכשוויות בחקר ההתנדבות

בכנס בר אילן להתנדבות, שהתקיים ב-30.9.13, הרצתה פרופ' ליאת קוליק בנושא סוגיות תיאורטיות ומתודולוגיות עכשוויות בחקר ההתנדבות. להלן סיכום הרצאתה:

מטרת ההרצאה הייתה להציג את הגישות התיאורטיות השכיחות בתחום חקר ההתנדבות ולהציע כיווני פיתוח הן בתחום המסגרות המושגיות והן בתחום הסוגיות המתודולוגיות.

עריכת חיפוש במאגרי מידע מגלה שבעשור האחרון מספר המחקרים שפורסמו בעולם בנושא ההתנדבות הכפיל את עצמו יחסית למספר המחקרים בעשור הקודם. המגמה בתחום המחקר משקפת את ההתרחבות בעשייה ההתנדבותית הן מבחינת תחומי העשייה והן מבחינת האוכלוסיות הנוטות כעת להתנדב.

נראה שבשל אופייה המגוון של ההתנדבות, תיאוריות רבות עומדות בבסיס המחקרים בנושא. רובן ככולן מתחום מדעי החברה, מעצם היות ההתנדבות תופעה חברתית.

על מנת לארגן את הצגת הגישות התיאורטיות המשמשות חוקרים בתחום ההתנדבות, אימצתי נקודת ראות של מיקרו והתמקדתי בתחנות עיקריות בתהליך ההתנדבות של הפרט המתנדב.

ממיגון הפרספקטיבות התיאורטיות המבססות מחקרי ההתנדבות, אתמקד בעיקריות שבהן - הפרספקטיבה הסוציולוגית והפרספקטיבה הפסיכולוגית.

הכניסה להתנדבות

חוקרים שחקרו היבטים שונים בתחנה הראשונה בתהליך ההתנדבות, הכניסה להתנדבות, התמקדו בעיקר בחקר המאפיינים של אנשים שנוטים להתנדב ושאלו מה מבדיל אנשים שמתנדבים מאלו שאינם מתנדבים?

הסוציולוגים התמקדו בהקשר זה בחקר המאפיינים הדמוגרפיים של המתנדבים וגילו שאנשים ש"עשירים בסוג מסוים של הון" הם גם אלו שיטו יותר להתנדב. כך למשל, אנשים בעלי הון אישי שביטוי הוא הכנסה והשכלה גבוהה, יטו יותר להתנדב מאחרים שהם חסרי הון זה.

אנשים בעלי הון חברתי, כפי שבא לידי ביטוי ברשתות חברתיות מפותחות, נוטים יותר להתנדב יותר מאנשים בעלי רשתות חברתיות מצומצמות. וזאת מכיוון שקשרים חברתיים יוצרים בקרב אנשים הזדמנויות רבות יותר להתנדב. גם הון ערכי הקשור לערכים אלטרואיסטים מנבא נטייה להתנדב וככל שאנשים בעלי ערכים הדוגלים בסיוע ובעזרה הדדית, כך נראה אותם יותר במערך המתנדבים.

בנוסף לכל אלו נימצא גם מאפיינים דמוגרפיים נוספים המעלים את סיכוי של הפרט להתנדב והם מצב משפחתי, נישואים או אנשים המצויים בזוגיות נוטים להתנדב יותר מאנשים בעלי סטאטוס משפחתי אחר. אנשים העוסקים במקצועות טיפוליים, בחינוך או העוסקים בענפי השירותים השונים מפתחים כפי הנראה נטייה מכילה יותר לגבי

האחר ויטו יותר להתנדב. ככל שהוותק בארץ עולה יש נטייה גדולה יותר להתנדב, יהודים מתנדבים יותר מאשר בני מיעוטים וככל שרמת הדתיות עולה, כך יש נטייה רבה יותר להתנדבות. מתוך כך, שיעור המתנדבים בקרב החרדים הוא הגבוה ביותר ביחס לאנשים המגדרים עצמם אחרת מבחינת מידת הדתיות.

הפסיכולוגיות המתמקדים אף הם בחקר הנטייה להתנדב מציינים את תכונות האישיות של האדם כגורם מכריע. כך למשל, נימצא שאנשים בעלי רמה נמוכה של חרדה חברתית ובעלי סגנון התקשרות בטוח נוטים יותר להתנדב מאשר אנשים בעלי סגנון התקשרות חרד או נמנע, וכן בעלי תכונת אופי של נעימות ואקסטרברטיות (מתוך תכונות המופיעות ב מודל 'חמשת הגדולים', לחקר אישיות האדם), יטו יותר להתנדב מאחרים החסרים את התכונות הללו.

חווית ההתנדבות

חוקרים שעסקו בסוגיה זו התייחסו לחוויות ההתנדבות בעלת האופי הפורמאלי המתרחשת בארגונים יותר מאשר חווית ההתנדבות בעלת האופי הלא פורמאלי, התנדבות המרחשת באופן פרטני. מתוך הנחה שיש דמיון רב בפעילות הארגונית של עובדים ומתנדבים הרי שרוב החוקרים מאמצים לחקר החוויה של המתנדבים בארגונים השונים בהם הם פועלים, מודלים הלקוחים מתחום העבודה, כגון מודלים למיון עובדים, הדרכתם, הנעתם, חיברותם וכן מודלים המסבירים את הפסקת ההתקשרות עם הארגון.

ממצאי מחקרים שאימצו מודלים אלו שהוצגו במקור לחקר עובדים, וישמו אותם לחקר תחום ההתנדבות, גילו לעיתים שהם הולמים לחקר החוויה ההתנדבותית ולעיתים, הפיקו תוצאות הפוכות מהמצופה.

תוצאות ההתנדבות

חוקרים בתחום ההתנדבות מעלים שורה ארוכה של תוצאות חיוביות עבור הפרט המתנדב המבטאים בעליה ברווחה הנפשית, בשביעות רצון גבוהה יותר מהרשת החברתית הכמותית האיכותית, הנאה משגרת היום יום מנה יותר ובראיות טובה יותר. נוסף על כך, במסגרת הפעילות ההתנדבותית המתנדבים חווים תחושת העצמה, וחוסן אישי. ואולם בצד התוצאות החיוביות של ההתנדבות ניתן להצביע גם על תוצאות פחות חיוביות. דוגמא לכך היא תחושת השחיקה הנפשית בהתנדבות המתפתחת בעקבות התנסות בלחצים יומיומיים בעת העשייה ההתנדבותית כגון לחצים הנובעים מפעילות הגומלין עם המוטבים או עם מפעילי המתנדבים, חוסר הלימה בין הציפיות לבין המציאות, חוסר הדרכה מתאימה הנדרשת בשטח ועוד. כאשר לחצים אלו שהם זעירים באופים ומצטברים לאורך זמן, הם עשויים לגרום לשחיקה הנפשית של המתנדב המתבטאת בחוסר עניין וברצון להפסיק את הפעילות ההתנדבותית.

יש לזכור שכל תהליך ההתנדבות מתרחש בסביבה המאופיינת בנורמות חברתיות שונות, לגבי סוגיות חברתיות, עובדה עשויה להשפיע אף היא על הנטייה להתנדב ואף על חווית ההתנדבות. כך למשל, אחד הממצאים המחקריים מצביע על פערים בין שיעור הנשים המנדבות לבין שיעור הגברים המתנדבים, הפערים גדולים יותר

בקרב מגזרים מסורתיים מאשר במגזרים המודרניים בחברה הישראלית . נראה שאת הסיבה לכך ניתן לתלות באפיה הציבורי של הפעילות ההתנדבותית, לפיכך במגזרים מסורתיים בהם התפישה הרווחת היא שמקום האישה בזירה הביתית ומקום הגבר בזירה הציבורית, נשים יטו להתנדב פחות מגברים.

ולבסוף, השאלה הנשאלת היא מה יש לעשות לקידום חקר ההתנדבות?

נראה שהעשייה הנדרשת היא רבה.

ראשית, מכיוון שהפעילות ההתנדבותית ייחודית במינה, יש לפתח עבודה מודלים ייחודיים המתאימים לתחום ההתנדבות. שנית, יש להתמקד בחקר תופעות ההתנדבות המוכרות בחיי היומיום, אשר לא זכו לעשייה מחקרית מספיקה. אחת מהדוגמאות ההלו היא פיטורי מתנדבים. שלישית יש לחקור תופעות חדשות בהתנדבות, כגון התנדבות אנשים עם מוגבלויות או "ארגונים היברידיים" המפעילים לצד מערך העובדים והמתנדבים שיעור מסוים של אנשים בעלי צרכים מיוחדים. רביעית, יש לחלץ מהשטח מודלים של הצלחה וללמוד מחוכמת השדה מתוך פרויקטים התנדבותיים מוצלחים הרצים כיום בשטח. יש ללוות במחקר פרויקטים אלו על מנת לבנות מתוכם מודלים ליישום להקשרים חברתיים אחרים. חמישית, יש לפתח את סוגיית מדידת ההתנדבות בצורה שיטתית על מדגמים גדולים ומייצגים. מתוך כך על סיקרי ההתנדבות לאמץ שימוש בהגדרות אחידות להערכת ביטוייה המגונים של ההתנדבות על מנת שנוכל ללמוד על התפתחותה ועל תחומיה השונים לאורך זמן. לאור העשייה המחקרית הרבה הנדרשת בתחום, לא יהיה טעות לומר שחקר ההתנדבות מעמיד בפני חוקרים הזדמנויות ואתגרים מעניינים רבים, עכשיו ובעתיד.